

De verhalenbakker

Carsten Henn bij Boekerij:

De boekenfluisteraar

De verhalenbakker

boekerij.nl

Carsten Henn

De verhalenbakker

Soms schuilt het grootste geluk in de warmte
van een kleine bakkerij

Vertaald uit het Duits door Jeannet Dekker

ISBN 978-90-225-9657-9
ISBN 978-94-023-2138-8 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Der Geschichtenbäcker*
Vertaling: Jeannet Dekker
Omslagontwerp: © Bürosüd
Auteursfoto: © Amanda Dahms
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© 2022 Piper Verlag GmbH, München
© 2023 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor iedereen die opnieuw begint

‘Als je een goed brood kunt bakken, heb je ook begrepen
welke ingrediënten je nodig hebt voor een gelukkig leven.’

Giacomo Botura, bakker

Korsten

Hoelang kun je door blijven dansen als de muziek al is gestopt?

Dat vroeg precies één iemand in de stadsschouwburg zich af. De zaal was een bastion van barok, vol goud en krullen, vol sierstucwerk en franje. Alles leek uit te drukken dat tijd hier geen rol speelde, dat het niet uitmaakte welk jaar het was, welke maand, welke dag.

Maar de tijd verstreek, en dat was deel van het probleem.

Sofie Eichner zat op stoel 34, rij 5. Hoewel het een gestoffeerde stoel was, had ze het gevoel dat ze in een bodemloze diepte viel. In films zag je wel eens mensen achterover, en altijd in slow motion, op een zacht donzen bed vallen. Zo voelde het nu ook voor haar: achterover, in slow motion, alleen dat donzen bed kwam maar niet.

De muziek was voor haar drie maanden geleden al gestopt met spelen, toen een blessure de naald van het vinyl had gerukt en de intendant van de gelegenheid gebruik had gemaakt om snel van haar af te komen. Hij had per slot van rekening al een poos een opvolgster in het vizier

en haalde haar zo vaak als hij kon voor gastrollen naar de schouwburg. Een rijzende ster. En bovendien helemaal zijn type vrouw. Irina Nijinsky. Haar naam alleen al klonk als een dans. Twee vastberaden stappen met een gewelfde rug, daarna zachtjes voortglijden. Gevolgd door een sprakeloze verbazing. De nieuwe prima ballerina van de schouwburg leek uit enkel lucht te bestaan, zo licht zweefde ze over het toneel.

Misschien is Irina in een vorig leven een blad geweest, dacht Sofie. Een onschuldig esdoornblad, dat in de herfst eerst geel en dan rood verkleurde, dat vrij was van zonde en als beloning dit leven hier had gekregen. De hoofdprijs in de karmaloterij.

Nadat Sofie geblesseerd was geraakt, had Irina er niet op aangedrongen dat ze nog een kans moest krijgen.

Integendeel.

Irina had uit alle macht haar eigen kans gegrepen.

Daarom stond zij nu op het toneel, terwijl Sofie met haar man Florian op de beste plaatsen zat – de ereplaatsen! – en moest aanhoren dat de prachtige muziek voor iemand anders werd gespeeld. Vanaf deze plek zag Sofie alles op het podium perfect op ooghoogte gebeuren en troffen de klanken van het orkest in de bak haar helder en krachtig. Het was ondraaglijk.

En alsof ze de spot met haar dreven, voerden ze ook nog *La Belle au bois dormant* op, beter bekend als *Doornroosje*, op de beroemde balletmuziek van Tsjaikovski. Dat was Sofies stuk. Niemand had die rol zo vaak gedanst, niemand was daar ooit zo vaak voor geprezen. Ze had dit ballet tot het hare gemaakt, aldus de pers.

Irina zette af voor een *grand jeté*, de spagaatsprong

waarbij je met de ene voet afzette en dan zachtjes op de andere landde. Die grand jeté was Sofies bijzondere specialiteit geweest. Niemand kon haar benen eleganter, zwieriger en beheerster laten zweven dan zij, niemand bleef langer in de lucht. Nog altijd werd de foyer gesierd door een foto van twee bij drie waarop te zien was dat ze deze sprong uitvoerde.

Het publiek hield de adem in.

Sofie merkte dat ze niet meer kon ademen, dat de lucht zich in haar samenbalde. Haar longen werden hard als steen.

Ze stond op.

Op hetzelfde moment bleven alle blikken aan haar kleven, alsof ze een vliegenvanger was. Sofie keerde zich snel om naar links en trippelde zijwaarts langs de toeschouwers, door de smalle ruimte tussen rugleuningen en knieën. Daar zaten mevrouw Malewski, meneer Stromer met zijn vrouw Adelheid, mevrouw Schneiderling en meneer Barberi. Het bestuur van de stichting. Ze hadden deze plaatsen altijd al gehad en zouden die zelfs onder doodsbedreigingen niet afstaan, maar ze te zijner tijd goedhartig aan anderen nalaten. Twee van hen bogen gepikeerd hun knieën opzij (Adelheid Stromer en mevrouw Schneiderling), twee bogen juist nog meer naar voren om Sofie de doorgang te belemmeren en zo te protesteren tegen het feit dat ze werden gestoord (meneer Stromer en mevrouw Malewski). Meneer Barberi bewoog in het geheel niet, alsof Sofie helemaal niet langsliep. Hij weigerde om te worden gestoord en keek gewoon door haar heen, in de hoop dat de rest van de zaal hem om zijn stoïcijnse houding zou bewonderen.

Sofie glimlachte verontschuldigend, hoewel ze daar geen zin in had. Maar als je danseres van beroep was, kon je professioneel glimlachen, ook als je lichaam het uitschreeuwde. Glimlachen betekende dat je bepaalde spieren moest aanspannen. Het was geen gevoel.

Telkens weer fluisterde ze ‘Pardon’, totdat het een mantra werd, dat ze niet langer tegen de andere aanwezigen, maar tegen zichzelf zei. Pardon, Sofie, ik heb je teleurgesteld. En iedereen daarboven op het podium. Ze wist hoe verschrikkelijk het voor de dansers en danseressen was als er iemand uit het publiek opstond. Dat rukte hen uit hun concentratie, dan vroegen ze zich onwillekeurig af wat ze verkeerd hadden gedaan. Als het ook nog bij een première gebeurde, zoals vandaag, kwam daar de angst bij dat de choreografie waardeloos was en dat dadelijk nog meer mensen de zaal zouden verlaten.

Sofie werd steeds gespannener, ze voelde de talloze blikken als speldenprikken op haar huid. Plus schuddende hoofden, neuzen die werden opgehaald, klakkende tongen. En door dat branden in haar longen kon ze nog steeds niet goed ademen.

Sofie keek niet langer naar de gezichten, glimlachte niet meer en liet haar hoofd hangen, zodat haar haar, dat nog stroblond was geweest toen ze een kind was maar nu lichtbruin was, als een gordijn voor haar gezicht viel. Ze keek alleen maar naar voeten en knieën. De zware tweedelige deur naar de foyer leek eindeloos ver weg. Bijna viel ze. Bijna wilde ze vallen.

Zo snel mogelijk naar de uitgang. Maar zonder te rennen. Zo snel als het ging in haar strakke, enkellange, als goud glanzende avondjurk.

Een flits. Toen nog een. Ze maakten foto's van haar. Steeds meer. Wie het decorum liet vallen, werd door het gepeupel zonder bezwaar vertrappeld. Nog meer flitsen, nu dichterbij.

Toen een bons. De toeschouwers hielden allemaal tegelijk hun adem in.

Sofie keek om en zag Irina op het podium liggen. Ze moest gevallen zijn. Irina viel nooit.

Sofie perste haar lippen zo strak opeen dat ze gevoelloos werden.

Toen was ze aan de andere kant van de deur. Weg uit het donker van de zaal, in het stralende licht van de verlaten foyer. Ze moest even haar ogen dichtknijpen. Toch snel verder, over de gladde witte tegelvloer, naar de Münsterplatz, die glom van de motregen, waar de kasseien glibberig waren, alsof iemand ze met zeep had ingesmeerd.

Pas toen ze op die onvaste bodem stond, kon Sofie eindelijk weer ademen.

Ze keek om.

Florian was niet achter haar aan gekomen.

Sofie moest even nadenken over wat ze nu ging doen. Lopen. Naar huis. Het luchtte op om de schouwburg meter voor meter verder achter haar te kunnen laten. De stad deed haar goed. Mensen die niet dansten, maar op deze koele aprilavond haastig door de regen liepen, soms een beetje gebukt, alsof ze dan door minder druppels zouden worden getroffen. Terwijl ze de regen juist op die manier meer lichaamsoppervlakte boden.

De koele regen veegde de warmte van de schouwburg van Sofies blote schouders. De dunne stof van haar chique japon zoog zich vol, de perfect vallende plooiën verslaptten.

Ze keek naar de glimmende kasseien om te voorkomen dat ze struikelde. Elke steen was anders, en toch vormden ze bij elkaar een glanzend geheel. En geen ervan vroeg zich af of hij wel op de juiste plek in deze wereld lag.

Ze was zo in die stenen verdiept dat ze aan het westelijke uiteinde van de Münsterplatz tegen een oude man op botste.

‘Het spijt me! Neemt u me niet kwalijk, ik lette niet op. Is alles in orde?’ vroeg ze aan de man, die op de kasseien lag, en ze stak haar hand naar hem uit.

‘De boeken zijn nog heel,’ antwoordde hij, en nadat hij zorgvuldig aan zijn rugzak had gevoeld, maakte hij een uitermate opgeluchte indruk. De man droeg een olijfgroene tuinbroek, een veel te grote jas in dezelfde kleur en een slap hoedje.

‘Of u niets mankeert, bedoelde ik,’ zei Sofie.

‘Op mijn leeftijd is niet het vallen het probleem, maar het opstaan,’ antwoordde hij met een schalkse fonkeling in zijn ogen.

Sofie hielp hem overeind en klopte het vuil van zijn kleren.

‘Het spijt me heel erg, ik was zo in gedachten verzonken.’

‘Dat zag ik. U was zo verdiept, alsof u een boek aan het lezen was.’

Sofie schudde haar hoofd. ‘Ik dacht aan de kasseien.’ Ze viel even stil. ‘Of nee, eigenlijk aan mijn leven.’

‘Soms is het goed om over het leven na te denken alsof het een boek is. En je af te vragen wat er verder in moet worden geschreven. Om vervolgens te beseffen dat je zelf de pen in je hand houdt.’ Hij keek op zijn horloge. ‘Ik moet

gaan, mijn eerste klant wacht. En hij houdt niet van wachten.' Hij deed zorgvuldig zijn rugzak goed en zette zijn hoed recht.

'Nogmaals mijn excuses,' zei Sofie. 'Meestal ben ik niet zo.'

'Het geeft niet. Ik zet er wat meer de pas in, dan komt het wel goed.' Hij keek haar aan en glimlachte. 'U lijkt me een erg aardige vrouw. Daarom wens ik u oprecht veel geluk. In uw leven.' Met een hoffelijk knikje draaide hij zich om, en hij liep met stramme passen in de richting van de munsterkerk.

Toen Sofie om zich heen keek om zich te oriënteren, bleef haar blik even hangen bij een raam, waarachter een klein meisje met donkere krullen te zien was. Het meisje keek de oude man na, die net een hoek om ging. Voor dit kind lag nog alles in het verschiet.

Het dansende kind in haarzelf wachtte niets belangrijks meer.

Tramlijn 18 reed de stad uit, langs steeds minder huizen en steeds meer akkers, waarop graan, aardappelen en bloemen werden geteeld. De wispelturige april zette de regen uit en liet de zon eidooiergeel ondergaan. In het warme licht zag alles er vreedzaam en idyllisch uit. Heel anders dan Sofies gedachten en gevoelens. Toen de rails een bocht maakten, dook in de verte nog heel even het silhouet van de stad op, afgetekend tegen de avondhemel. Met in het midden ervan, als een donkere parel in een oester, de schouwburg.

Sofie wendde snel haar blik af en plukte aan haar doorweekte japon, die koud aan haar huid kleefde. Ze hield

haar kleine handtas als een beschermend schild tegen zich aan.

Toen de tram bij haar halte stopte en ze in haar eentje bij het felle licht van de enige lantaarn uitstapte, drong het pas echt tot haar door: ze zou nooit meer dansen.

In de ruiten van de weggrijdende tram zag ze haar spiegelbeeld. Ogen die iets te ver uit elkaar stonden, jukbeenderen die niet ver genoeg uitstaken. Ze was geen klassieke schoonheid. Nooit geweest. In haar kindertijd was haar lichaam onregelmatig en weinig elegant gegroeid. Eerst leek haar hals te kort, daarna haar kont te breed, haar neus te spits of leken haar armen te lang. Maar toen Sofie volwassen was en haar lichaam na al dat rekken en strekken af was, had ze ledematen die waren voorbestemd om te dansen. En tijdens het dansen had Sofie zich voor het eerst mooi gevoeld, toen was ze zichzelf, waar ze moest zijn.

Toen de tram in de donkere verte was verdwenen, lag het dorp stil voor haar. Het was een van die plaatsjes waarvan niemand echt kon uitleggen waarom het zich uitgerekend op die plek bevond. Er was geen rivier, geen heuvelrug, geen vruchtbaar dal. Het stukje land zag er net zo uit als alles eromheen. Het dorp had tien, zelfs twintig kilometer de ene of andere kant op geschoven kunnen worden zonder dat er enig verschil zou zijn geweest.

Het 'viooltjesdorp', zo werd het in de omgeving genoemd, want de bloemen voor de begraafplaatsen in de stad kwamen van oudsher van de kwekerijen in het dorp. Het waren drie grote bedrijven, die alle drie ook een winkel in snijbloemen hadden en elkaar het licht in de ogen niet gunden.

In het dorp waren ze er trots op dat het al in de Romein-

se tijd was gesticht, waaraan een klein stuk verweerde muur nog herinnerde. Dat stond achter een hek en onder een afdakje bij de enige kruising met verkeerslichten. Een gepensioneerde directeur van een middelbare school probeerde al jaren te bewijzen dat het de resten van de villa van een rijke Romeinse koopman waren, maar alles wees erop dat het een deel van een koeienstal was geweest.

Sofie liep langs de kerktoren, het hoogste bouwwerk van het dorp, waarin soms kerkuilen nestelden. Hun mooie hartvormige gezichtjes met de kleine zwarte ogen werden vaak getekend door de kinderen op de kleuterschool (een basisschool was er niet, daarvoor moesten ze naar het buurdorp).

Naast de bloemisterijen waren er maar een paar winkels, die allemaal aan de hoofdstraat lagen.

Sofie liep langs donkere winkelruiten. Daar lag Bäckerei Johannes Pape & Sohn, met ernaast de boerderijwinkel van de familie Nittels. In de al jaren leegstaande slagerij had kortgeleden een steakhouse met de naam Glut & Asche de deuren geopend. De uitbater stond vaak voor de deur te roken en naar de straat te kijken, alsof er daardoor eerder gasten zouden komen. Het bankfiliaal en de kapper waren gesloten, in het pand van de bank stonden nu alleen nog een pinautomaat en een printer voor rekeningafschriften, en wie naar de kapper wilde moest naar het volgende dorp, naar salon Schnittpunkt. Verder was er nog boer Mattes, een dikke man met rode wangen die eruitzag als een reusachtige baby en die net zo graag brulde. Aan de rand van het dorp hield hij kippen, ganzen en ook twee bijenkasten. Een stukje verderop lag een supermarkt met grote neonletters boven de glazen pui, waar parkeren gratis was.

Het enige café was Ochsen (met bondskegelbaan), vlak naast de bushalte. Toen Sofie langsliep, ging net de deur open om een aangeschoten gast uit te spuwen. Samen met hem kwam er jengelende muziek naar buiten.

Ze merkte dat haar benen het ritme overnamen en dat haar stappen zich aan de lompe maat aanpasten. Krachtig drukte ze haar handen tegen haar oren, totdat het pijn deed. Ze liep er snel langs, passeerde het kerkhof met de kleine kapel en liet haar handen pas weer zakken toen ze de hoek omliep, de Beller Straße in, waar, beschenen door een straatlantaarn, het pand stond waar ze op de tweede verdieping woonde.

Nadat Sofie de voordeur boven had geopend, liep ze zonder haar schoenen uit te trekken naar de woonkamer, ging voor de ladekast op haar knieën zitten en trok de onderste lade open. Daarin zat een doos met een roze lint eromheen. Voorzichtig haalde ze het deksel eraf, en ze kon bij de aanblik van haar eerste spitzen niet geloven dat haar voeten daar ooit klein genoeg voor waren geweest. De zolen waren bijna helemaal afgesleten en bij de neus van de linkerschoen waren nog een paar bleek geworden bloeddruppels te zien, van die keer dat ze dansend op spitzen te ver was gegaan. Ze pakte de schoenen uit de doos en drukte ze krachtig tegen haar borst. Waarom konden dingen die mooi en goed waren niet voor altijd zo blijven? Waarom moest de wereld, als die op de juiste plek stond, toch nog verder draaien? Ze had haar kleine-meisjesdroom waargemaakt. Maar hoe zat het met de dromen voor grote meisjes? Sofie kromp in elkaar en liet de tranen stromen, zo lang als ze wilden.

En dat wilden ze heel erg lang.

Nadat Sofie de zaal had verlaten, bleef Florian geduldig wachten. Hij zat op stoel 35, rij 5, en keek strak naar het podium, alsof hij heel erg geboeid was door wat er daar gebeurde. Niet naar links of naar rechts kijken, geen excuus aanbieden. Alles was normaal. *Houston, we hebben geen probleem.*

Hij hield het ook tijdens de pauze vol, die onvoorstelbaar lange pauze waarin hij meerdere keren tevergeefs probeerde om Sofie te bellen en steeds dezelfde vraag van steeds nieuwe mensen moest beantwoorden. Velen kenden hem omdat hij in de stadsschouwburg al jaren verantwoordelijk was voor de balletuitvoeringen.

Het was een heftige migraineaanval. Dat was zijn versie. Eerst had hij er nog over gedacht om iets over een hartritmestoornis te zeggen, maar dan had Sofie nooit zo snel weg kunnen lopen. Misselijk? Dan had ze later terug kunnen komen. Die migraine was hem te binnen geschoten toen hij er tijdens de pauze voor het eerst naar werd gevraagd en dus moest hij zich daaraan houden, hoewel Sofie nog nooit een migraineaanval had gehad.

Ze had ook niets tegen hem gezegd, maar was gewoon opgestaan en weggelopen. Dat was echt iets voor Sofie, die altijd vond dat hij moest weten wat haar bezighield. Terwijl hij zich voelde als een visser die na al die jaren nog steeds niet wist wat er in de zee allemaal gebeurde. Alleen dat hij soms geluk had en een paar als zilver glanzende vissen ving. Maar de laatste tijd had hij zelden geluk, of eigenlijk nooit meer.

Na de pauze was het zo mogelijk nog erger. Omdat de stoel van Sofie naast hem niet gewoon leeg was, maar verlaten.

Nadat het doek was gevallen begaf Florian zich plichtmatig achter de coulissen om het gezelschap te feliciteren en een huilende Irina in zijn armen te nemen. Ze vlijde, nee, drukte zich dicht tegen hem aan, en hij streek haar over haar dunne haar.

‘Sofie had graag willen blijven,’ zei hij troostend. ‘Ze had zich er zo op verheugd om met jullie te proosten.’

Onzin.

Florian had met iets als dit rekening gehouden. Aan het eind van haar loopbaan was Sofie net een elastiekje geweest, dat met het ene uiteinde nog vastzat aan ballet, maar waarvan het andere uiteinde steeds sterker naar een nieuw leven trok. Het had al langer onder spanning gestaan en het was een kwestie van tijd geweest totdat het knapte.

Door Sofies zogenaamde migraine was hij nu gedwongen om de festiviteiten snel te verlaten. Hij was graag tot aan het ochtendgloren mee blijven feesten, want de choreografie was innovatief geweest, het gezelschap was op dat ene incidentje na in topvorm, zelfs het orkest had een goede avond gehad, en dat was lang niet altijd het geval. Vooral omdat de altviolisten wel een borrel lustten. Dat was zijn wereld en hij was nog er steeds deel van. Zijn muziek speelde nog.

Omdat de volgende tram pas over een half uur kwam, belde hij een taxi. De chauffeur had het de hele rit over het schandaal bij de première van het ballet, over de beledigde oude prima ballerina die huilend de zaal had verlaten en op weg naar buiten meerdere mensen bruut tegen hun knieën had gestoten. Slecht nieuws ging snel rond. En blijkbaar pikte het onderweg nog wat nieuwe bagage op.

Florian hield zich in en zei pas iets over al die onzin nadat hij had betaald. Maar toen wel des te luider: 'Als u ook maar één keer had kunnen zien hoe fraai mijn vrouw danst, dan had u die verrekte smoel van u gehouden! Ze had migraine! Vertel dat maar aan uw collega's en passagiers!' Met een dreun sloeg hij het portier dicht.

Daarna keek hij naar het huis waarin hij Sofie hoopte aan te treffen. Drie verdiepingen, pas een paar jaar geleden gebouwd. Met zijn roomwitte buitenmuren en zinken dak zag het vierkante pand er tussen de omliggende huizen uit als een ufo die hier per ongeluk was geland. Op de begane grond woonde dokter Stephan Mettler, een keel-neus-oorarts uit de stad, met zijn vrouw Sabine. Het stel, allebei halverwege de vijftig, had hier hun droomtuin aangelegd, een hommage aan Italië, dat ze vanwege Sabines reisangst nooit hadden kunnen bezoeken. Op de eerste verdieping woonde Marie Denka, leidster van kleuterschool Die sieben Zwerge. Ze had altijd een lach rond haar lippen, zelfs wanneer ze de vuilnis naar beneden bracht. Florian vroeg zich af wat haar geheim was. Dat moest ze Sofie maar eens vertellen. Het liefst nu meteen.

Hij kende Marie van vroeger op school, daarna waren ze elkaar uit het oog verloren. Maar toen Florian en Sofie een half jaar geleden een nieuw huis hadden gezocht en in hun kennissenkring hadden rondgevraagd, hoorde Marie dat via via en hielp ze hen aan een nieuwe stulp.

Op de verdieping daarboven zaten alle rolluiken omhoog, maar achter de ramen was het donker. Was Sofie helemaal niet naar huis gegaan? Was er iets met haar gebeurd?

Wat was hij toch ongelooflijk stom! Waarom was hij in de schouwburg gebleven?

Snel deed hij de deur beneden open en rende de trappen op. Buiten adem haalde hij de voordeur van het slot, deed terwijl hij naar binnen liep het licht aan en riep op hetzelfde moment Sofies naam.

Toen zag hij haar hooggehakte schoenen voor de kapstok staan.

Maar dat was nog niet alles.

Alle wanden waren kaal.

Daar waar foto's hadden gehangen, zag hij alleen nog de dunne lijntjes en de rechthoekige randjes stof, die hem als lege ogen aanstaarden. De ingelijste foto's van Sofie, waarop ze zich omdraaide en sprong en met haar lichaam de muziek volgde, waren weg. Hetzelfde gold voor de opnamen van Florians choreografieën, de magische scènes waarin de lichamen van de dansers en danseressen een beeld vormden dat geen schilder met zijn penseel krachtiger kon weergeven. Bevroren momenten, vaak in zwart-wit. Er hadden ook een paar tekeningen gehangen, door Florian zelf aan het papier toevertrouwd, omdat hij altijd in beelden dacht als hij een choreografie ontwierp. Zodra je die tekeningen zag, hoorde je de muziek al. Als je langs deze beelden door de woning flaneerde, rechtte je onwillekeurig je rug en werden je stappen bedachtzamer, alsof je op een smalle loopplank balanceerde. De voortgang door de kamers werd een soort dans.

Nu was er nergens meer dans.

Florian trof de foto's in de woonkamer aan, tot torentjes opgestapeld, met een laken bedekt. Daaronder lag ook Florians geliefde verzameling platen verborgen, die hij in twee decennia had vergaard, zijn muzikale dagboek. Plus de kleine keukenradio met de lange, uitschuifbare anten-

ne, de eerste aanschaf die ze toentertijd voor hun gezamenlijke woning hadden gedaan.

Op de zware leren bank vond hij Sofie, opgerold als een embryo, nog steeds in haar glanzende avondjurk. Alleen de rits op haar rug was naar beneden getrokken, de stof was ver over haar armen naar beneden gegleden.

Hij pakte een voetendecken uit de slaapkamer, legde die zachtjes over haar heen en streefde haar geruststellend over haar schouder. Het was een moeilijke tijd voor haar. Het lot had haar een nieuw leven toebedeeld, hoewel ze daar helemaal niet om had gevraagd. En er was geen mogelijkheid om het oude terug te krijgen. Het lot deed niet aan retourzendingen.

Op de bank was helaas te weinig plek om tegen Sofie aan te kruipen. En dat terwijl hij haar nabijheid net zo hard nodig had als zij de zijne. Dat hoopte hij althans.

Sofie draaide zich om en keerde hem haar rug toe.

Hij ging in de stoel tegenover haar zitten.

Zo'n driehonderd meter verderop draaide Giacomo Botura zich slapend om op zijn doorgelegen matras. Hoewel hij de dorpsbakker was, droomde hij niet over broodjes en meel, over kruim en deeg. Hij droomde over het land van zijn jeugd, over Calabrië. Zoals bij elke soort droom had die iets onwerkelijks, en zijn herinneringen aan de berg-ruggen en kuststroken leken wel uit lucht geweven. Hij droomde vaak over Calabrië wanneer de familie Nittels geurige sinaasappels bij de ingang van hun kleine boerderijwinkel zette om klanten naar binnen te lokken. Die sinaasappels herinnerden hem aan de bergamotten die hij altijd samen met zijn tante Rosarina had geoogst.

Deze nacht droomde Giacomo dat hij over de stoffige steile weg van het dorp naar de boomgaard liep, die hoog boven de zee troonde. Hij moest met flessen water slepen, en een mand met het middageten. Toen hij eindelijk de schaduw van de oude bomen bereikte, glom zijn huid van het zweet. Hij droomde dat hij de zure, tikje bittere vruchten plukte, terwijl een koele bries door de bomen waaide, die hem verhalen over de nabije zee vertelde. In zijn dromen was het in Calabrië altijd zomer, maar het was nooit te heet, er waren nooit van die vervelende muggen en hij verbrandde nooit in de zon. Hij werd ook niet geplaagd als hij bij het plukken treuzelde. Iedereen lachte bij het werk, hoewel dat zwaar was.

Na zulke dromen werd hij altijd goed uitgerust wakker.

Zo ook vandaag, toen hij na het wakker worden nog even een heerlijk moment lang de geur van bergamot rook. Wanneer hij zich 's ochtends in zijn kleine badkamer waste en hij de oranje bergamotzeep bedachtzaam door zijn vingers liet glijden, genietend van de ronde vorm, voelde dat als zijn dromen over Calabrië. Altijd vers, onberispelijk, de perfecte illusie.

Giacomo rondde zijn ochtendtoilet af met zijn haar. Hij kamde het zo naar achteren dat het in keurig evenwijdige golven over zijn hoofd viel. Zo'n kapsel had hij bij zijn vader altijd bewonderd. Verder viel er helaas niet veel aan hem te bewonderen. Ze hadden nooit vrede kunnen sluiten.

Op weg naar de voordeur deed hij maar weinig licht aan, want hij vond het halfduister beter passen bij de oude meubels, die altijd een zekere traagheid uitstraalden, alsof ze maar langzaam ontwaakten. Ze hadden er al gestaan